

A.H. Hale
ภาพจาก (1)

ขุนสิทธิโอสถ (เสงี่ยม ปานะศุทธะ)
ภาพจาก (2)

การจัดตั้งแผนกแพทย์ปรุ้งยาในโรงเรียนแพทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2457 ถือเป็นจุดเริ่มของการศึกษาเภสัชศาสตร์แผนปัจจุบัน ในระยะแระระหว่างปี พ.ศ. 2457-2463 นั้น มีผู้สำเร็จการศึกษา 25 ท่าน ต่อมาในปี พ.ศ. 2460 ได้มีประกาศของกระทรวงธรรมการให้รวมโรงเรียนแพทยาลัยเข้าในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2459 และใช้ชื่อว่า “คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล” การศึกษาเภสัชศาสตร์จึงเป็นการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (1)

อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2462 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทรได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสาธารณสุข และหลวงเภสัชกิจโกศลได้ลาออกจากราชการ ทำให้การศึกษาเภสัชศาสตร์ได้หยุดชะงักลง จนในปี พ.ศ. 2465 ได้มีการรื้อฟื้นการศึกษาเภสัชศาสตร์ขึ้นใหม่บุคคลซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการเบิกทางพลิกฟื้นให้การศึกษาวิชาชีพเภสัชกรรมและทำให้มีความมั่นคงในระยะต่อมาได้แก่เภสัชกรชาวอังกฤษชื่อ AH Hale และแพทย์ปรุ้งยาชาวไทยที่สำเร็จการศึกษาก่อนหน้านี้ ได้แก่ ขุนสิทธิโอสถ (เสงี่ยม ปานะศุทธะ, ป.ภ. 2462) ขุนเภสัชการโกวิทย์ (บุญเกิด เอพะ กานนท์, ป.ภ. 2462) เชื้อ สุกระรัตน (ป.ภ. 2462) และบุญช่วย พันธุศิริ (ป.ภ. 2463) เป็นต้น (1)

อาจารย์ Hale เดินทางเข้ามาทำงานกับบริษัทขายยาของชาวอังกฤษในกรุงเทพฯ และต่อมาได้เข้ารับราชการในคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาลในตำแหน่งแพทย์ปรุ้ง

ยาประจำห้องยา อาจารย์ Hale ได้รับผิดชอบสอนนักเรียนแพทย์ปรุ้งยาอย่างเต็มกำลังร่วมกับแพทย์ปรุ้งยาของไทย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ท่านไม่ได้รับการต่อสัญญาจากรัฐบาลไทย จึงต้องเดินทางกลับประเทศอังกฤษในปี พ.ศ. 2479 ลูกศิษย์ของท่านอาจารย์ Hale จำนวนมากได้กลายเป็นผู้นำของวิชาชีพเภสัชกรรมในเวลาต่อมา (1)

ขุนสิทธิโอสถ (เสงี่ยม ปานะศุทธะ) เกิดวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2439 เป็นบุตรคนที่สองของนายจำปีและนางหรรุ่น ปานะศุทธะ เกิดที่ปากตรอกเต้า อำเภอสามพันธงจังหวัดพระนคร เมื่อเยาว์วัย ท่านเข้าศึกษาในโรงเรียนสวนกุหลาบจนจบชั้นมัธยม และเข้าศึกษาในหลักสูตรแพทย์ปรุ้งยาจนได้ประกาศนียบัตรแพทย์ปรุ้งยาเป็นรุ่นที่สองในปี พ.ศ. 2462 (2) เมื่อจบการศึกษา ได้รับราชการเป็นแพทย์ปรุ้งยาประจำห้องยาในศิริราชพยาบาล และเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรแพทย์ปรุ้งยา แต่ในสมัยนั้นเป็นที่น่าสังเกตว่า อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรนี้ทุกวิชามีฐานะเป็นอาจารย์สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยกเว้นผู้ที่สอนวิชาชีพ จะมีฐานะเป็นแพทย์ปรุ้งยาประจำห้องยาในศิริราชพยาบาล (1)

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2478 ขุนสิทธิโอสถได้ย้ายมารับราชการ ณ โรงพยาบาลกลาง กรมสาธารณสุข เมื่อกิจการของโรงพยาบาลถูกโอนเข้ามาอยู่ในสังกัดของเทศบาลนครกรุงเทพฯ ขุนสิทธิโอสถก็ได้โอนเข้าเป็นพนักงานเทศบาลจนกระทั่งปลดเกษียณอายุเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500

เพื่อนร่วมงานของท่านขุนฯ กล่าวว่า ตลอดช่วงเวลาที่ท่านรับราชการ ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ชอบค้นคว้าประดิษฐ์สิ่งใหม่ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมยาและน้ำเกลือให้กับโรงพยาบาล และช่วยเหลือโรงพยาบาลอื่นอีกมากแห่ง ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง (2484-2488) ประเทศไทยขาดยาและเวชภัณฑ์ ท่านขุนฯ คิดค้นการผลิตยาฉีดขึ้นหลายขนาน ทั้ง calcium gluconate, quinine, morphine น้ำเกลือ น้ำกลั่น ทำให้เป็นที่ประทับใจแก่เพื่อนร่วมงานและเกิดประโยชน์ต่อโรงพยาบาลกลางสืบมา (2)

ขุนสิทธิโอสถถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชราในวันที่ 29 สิงหาคม 2512 อายุรวม 73 ปี 7 เดือน 14 วัน (2)

เอกสารอ้างอิง

- 1) ประโชติ เปล่งวิทยา. เภสัชกรรมแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในรอบ 200 ปี. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2526.
- 2) อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ ขุนสิทธิโอสถ (เสี้ยม ปานะศุทธะ). พระนคร : โรงพิมพ์ไทยเชชม; 2512.